

Πώς μπορεί η εκπαίδευση να συμβάλει στην ευαισθητοποίηση και τη δράση για την αλλαγή του κλίματος;

“Μπορούμε να δημιουργήσουμε εκείνες τις δράσεις που θα διασφαλίσουν την αλλαγή στις συνθήκες διαβίωσης για τις μελλοντικές γενιές” - Greta Thunberg

Οι κλιματικές αλλαγές διαφέρουν από οποιοδήποτε άλλο θέμα. Ενώ η προοπτική της παγκόσμιας καταστροφής που προκαλείται από τον άνθρωπο, μπορεί μερικές φορές να φαίνεται υπερβολική για να αντιμετωπιστεί, όλοι έχουν ένα ρόλο να παίξουν για την αποτροπή της. Αυτό είναι το μήνυμα ενός μεγάλου κοινωνικού κινήματος μαθητών που έχει συσταθεί, ως απάντηση στις ανεπαρκείς ενέργειες των πολιτικών μας. Αλλά αν όλοι πρέπει να δράσουμε διαφορετικά, τι σημαίνει αυτό για τον τρόπο με τον οποίο εκπαιδεύουμε τα παιδιά μας;

Εκείνοι που είναι τώρα παιδιά θα επηρεαστούν περισσότερο - ή σίγουρα περισσότερο - από την αλλαγή του κλίματος. Τι είδους μέλλον θα υπάρξει γι' αυτούς; Τι κάνουν για την κλιματική αλλαγή; Ξέρουν τι είναι και τι σημαίνει;

Σύμφωνα με την [UNESCO](#), “η εκπαίδευση έχει καθοριστική σημασία στο να βοηθήσει τους πληθυσμούς να κατανοήσουν και να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και να ενθαρρύνουν τις αλλαγές στις στάσεις και τις συμπεριφορές που απαιτούνται για να αντιμετωπίσουν τις αιτίες της κλιματικής αλλαγής, να υιοθετήσουν πιο βιώσιμους τρόπους ζωής και να αναπτύξουν δεξιότητες που υποστηρίζουν διαφορετικές οικονομίες, καθώς και να προσαρμοστούν στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής”. Η Unesco προωθεί την εκπαίδευση για την αλλαγή του κλίματος (ECC) στο πλαίσιο του [παγκόσμιου προγράμματος δράσης της για την εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη \(ESD\)](#). Η εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη είναι μια συνιστώσα του τέταρτου στόχου αειφόρου ανάπτυξης για την εκπαίδευση. Ο στόχος αριθ. 13 για τη δράση για το κλίμα στοχεύει στη βελτίωση της εκπαίδευσης σχετικά με την κλιματική αλλαγή. Πράγματι, η εκπαίδευση αφορά τη διδασκαλία των νέων γενιών για να κατανοήσουν και να προβληματιστούν για τον φυσικό και κοινωνικό κόσμο που μας περιβάλλει, ώστε να γίνουν ικανοί πολίτες με κριτική σκέψη, να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων και να αναλαμβάνουν δράση. Ως εκ τούτου, η εκπαίδευση για την αλλαγή του κλίματος είναι άμεσα συνδεδεμένη με την εκπαίδευση για την [πολιότητα](#).

Η διεθνής κοινότητα έχει αναγνωρίσει τη σημασία της εκπαίδευσης για την αλλαγή του κλίματος. Στο άρθρο 6 της [Σύμβασης Πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την Αλλαγή του Κλίματος](#), τα 197 μέρη δεσμεύονται να “αναπτύξουν και να εφαρμόσουν προγράμματα εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με την κλιματική αλλαγή και τις επιπτώσεις της” σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Επίσης, τα μέρη της [Συμφωνίας του Παρισιού](#) δεσμεύονται να ενισχύσουν την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή στο άρθρο 12.

Αλλά πώς μεταφράζονται αυτές οι δεσμεύσεις, οι αναγνωρίσεις και τα προγράμματα στην πράξη; Η Unesco δημοσίευσε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον τρόπο προώθησης του “κλιματικού αλφαριθμητισμού”. Είναι ευθύνη των κυβερνήσεων να ενσωματώσουν την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή σε όλα τα επίπεδα και τις πτυχές των εκπαιδευτικών συστημάτων. Αυτό απαιτεί συντονισμό, υποστήριξη και πόρους. Οι ειδικοί της εκπαίδευσης μπορούν να αναπτύξουν αναλυτικά προγράμματα και μεθόδους διδασκαλίας. Θα πρέπει να συμπεριληφθεί στην αρχική και συνεχή κατάρτιση των εκπαιδευτικών ώστε οι εκπαιδευτικοί να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και ικανότητες για την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή. Οι κλιματικές αλλαγές πρέπει επίσης να γνωστοποιούνται και να συζητούνται ευρέως στο δημόσιο τομέα.

Και από την άλλη, πώς ακριβώς ερμηνεύεται η υψηλής ποιότητας εκπαίδευση για την αλλαγή του κλίματος; Η αλλαγή του κλίματος ενδεχομένως να αποτελέσει ένα δύσκολο θέμα για τους δασκάλους όταν απευθύνονται στους μαθητές τους. Η εκπαίδευση για την αλλαγή του κλίματος βασίζεται στην επιστήμη - αλλά αφορά και τη συμπεριφορά και τη δράση. Πρόκειται για το περιβάλλον και την οικονομία, αλλά και για την ισότητα και την κοινωνική οργάνωση. Προωθεί τη μελλοντική πολιότητα που είναι περιβαλλοντικά και κοινωνικά υπεύθυνη σε παγκόσμια κλίμακα.

Ό, τι και να γίνει στο μέλλον, η εκπαίδευση για την αλλαγή του κλίματος δεν έχει ακόμη καθιερωθεί [ως ανεξάρτητο θέμα](#) οπουδήποτε. Όπου υπάρχει, συνήθως ενσωματώνεται σε διαφορετικά σχολικά θέματα και θεωρείται ως μέρος των πολιτικών και πρακτικών για την εκπαίδευση για βιώσιμη ανάπτυξη. Το επίπεδο υιοθέτησης πολιτικής και η εφαρμογή ενός παγκόσμιου προγράμματος δράσης για την εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη ποικίλλει μεταξύ των χωρών. Ωστόσο, υπάρχουν πολλά υποσχόμενες δεσμεύσεις και πρωτοβουλίες. [Η Παγκόσμια Έκθεση Παρακολούθησης Εκπαίδευσης 2016](#) διαπίστωσε ότι από τις 78 χώρες που ερευνήθηκαν, περίπου τα τρία τέταρτα είχαν συμπεριλάβει την αειφόρο ανάπτυξη στα αναλυτικά τους προγράμματα.

Η 16χρονη Σουηδή ακτιβίστρια υπέρ της κλιματικής αλλαγής [Greta Thunberg](#) δήλωσε: “Κάποιοι λένε ότι πρέπει να είμαι στο σχολείο, αλλά γιατί να αναγκάζεται κάποιος νέος να μελετήσει για ένα μέλλον όταν κανείς δεν κάνει αρκετά για να σώσει αυτό το μέλλον; Ποιος είναι ο λόγος της εκμάθησης γεγονότων όταν τα σημαντικότερα γεγονότα που δίνουν οι καλύτεροι επιστήμονες αγνοούνται από τους πολιτικούς μας;” Η αλλαγή του κλίματος θα πρέπει να ενσωματωθεί στα εκπαιδευτικά συστήματα, καθώς επηρεάζει το περιβάλλον και τον κοινωνικό ιστό μας και αναδιαμορφώνει τις ιδέες για το πώς πρέπει να ζήσουμε τη ζωή μας. Παραδόξως, ίσως ένα παγκόσμιο κίνημα παιδιών που λείπουν από τις τάξεις τους, είναι αυτό που χρειάζεται για να μας προειδοποιήσει. Σίγουρα λοιπόν, είναι πλέον καιρός να πάρουμε το θέμα της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής πίσω στην τάξη.

Συγγραφείς: Jasmin Mäki και David Crosier
Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Μέσων και Πολιτισμού (EACEA, A7)